

POMARKKU

**Pomarkun varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja
perhepäivähoidon tasa-arvo- ja
yhdenvertaisuussuunnitelma**

2024

Sisällysluettelo

1. Johdanto

2. Pomarkun varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perhepäivähoidon arvot

3. Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen varhaiskasvatus

3.1 Kohtaaminen

3.2 Kehotunnekasvatus

3.3. Sukupuolisensitiivisyys

4. Lasten näkemys tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta varhaiskasvatuksesta

5. Katsomuskasvatus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

6. Rajoitteet varhaiskasvatuksessa

7. Lasten osallisuus

8. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

9. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen arviointi

10. Kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatuksessa

11. Lähteet

Liitteet

1. Johdanto

Tasa-arvosuunnitelma on työkalu, joka tukee sukupuolten tasa-arvon edistämistä varhaiskasvatuksen toiminnassa (Opetushallitus). Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus tarkoittaa Pomarkussa sitä, että jokainen yksilö on ainutlaatuinen ja riittävä sellaisena kuin on. Jokainen hyväksytään osaksi ryhmää omine piirteineen ja kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti sekä syrjimättömästi. Tavoitteena on luoda lapsille turvallinen oppimisympäristö, joka edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja tukee oppimista sekä kasvua.

Tasa-arvolaki edellyttää, että tasa-arvosuunnitelma tehdään yhteistyössä henkilöstön ja lasten kanssa (opetushallitus). Tämän tasa-arvosuunnitelman laatimiseen on osallistettu sekä päiväkodin henkilökuntaa, että lapsia. Suunnitelma on toteutettu yhteistyössä koko henkilökunnan kesken jakamalla vastuuta eri osioiden tekstin tuottamisesta. Lapsia on osallistettu kertomalla, mitä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus heidän mielestään tarkoittaa. Lapset ovat vastanneet kysymyksiin ikätasonsa mukaan. Lisäksi tämän suunnitelman luomisessa on käytetty apuna Pomarkun kunnan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

2. Pomarkun varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perhepäivähoidon arvot

Meille on tärkeää, miten kohtaamme lapsen arjessa; huomioimme heidät yksilöinä ja haluamme taata tasapainoisen kasvun. Huolehdimme toisistamme ja ympäristöstämme. Haluamme luoda turvallisen ja kannustavan ympäristön, jossa mahdollistuu oppiminen lapselle mielekkäiden leikkien ja tutkimisen keinoin. Harjoittelemmme yhdessä sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutustaitoja ja pidämme tärkeänä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä, samoin kuin moniammatillista yhteistyötä.

Meidän arvojamme ovat:

- lapsen etu
- tasapuolisuus
- turvallinen ja kannustava ilmapiiri
- yhdessä olo ja leikkimisen ilo
- oppimisen ja tutkimisen ilo
- huolenpito
- rehellisyys
- yhteistyö
- vuorovaikutustaitojen ja sosiaalisten taitojen opettelu

3. Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen varhaiskasvatus

Tasa-arvo merkitsee jokaisen ihmisen samanarvoisuutta ja yhtäläistä arvoa yksilönä sukupuolesta riippumatta. Yhdenvertaisuus tarkoittaa samoja ihmisoikeuksia ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuuksia riippumatta iästä, sukupuolesta,

seksuaalisesta suuntautumisesta, kansalaisuudesta, etnisestä alkuperästä, kielestä, uskonnosta, sairaudesta tai vammasta.

Varhaiskasvatuksessa erityistä huomiota tulee kiinnittää vuorovaikutukseen, ohjaukseen, lasten osallisuuteen, käytössä oleviin materiaaleihin ja huoltajien kohtaamiseen. Lisäksi seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. (Opetushallitus)

Tasa-arvossa ei ole kyse samanlaisuuden vaatimuksista, vaan tasapuolisten mahdollisuuksien luomisesta (Pomarkun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma). Meillä Pomarkussa tasa-arvo ja yhdenvertaisuus näkyy mm. kohtaamisissa ja toiminnan suunnittelussa sekä toteutuksessa; jokainen lapsi ja huoltaja kohdataan omana arvokkaana yksilönä huolimatta yksilön ominaisuuksista. Jokaiselle lapselle tarjotaan samat mahdollisuudet osallistua varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintaan.

3.1 Kohtaaminen

Kohtaamme lapset ja perheet ammatillisesti ja arvokkaasti. Huomioimme lapsen saapumisen päiväkotiin ja otamme jokaisen lapsen vastaan positiivisesti ja kiireettömästi. Tuomme huoltajille esiin positiivisia asioita lapsesta. Päivän päätteeksi kerromme huoltajalle lapsen päivästä ja luomme aktiivisesti arkeen mahdollisuuksia keskustella lapsen ja perheen asioista.

Otamme huomioon perheiden moninaisuuden ja erilaiset perhetilanteet emmekä tee päätelmiä olettamusten perusteella; olemme kasvattajina vastuussa vuorovaikutuksen laadusta ja sen ammatillisuudesta. Hoitopaikan ja kodin välisen kasvatusyhteistyön periaatteisiin kuuluu dialogisuus, kunnioitus, kuuleminen ja luottamus ja edistämme näitä kaikissa kohtaamisen tilanteissa. Koemme kasvatuskumppanuuden huoltajien kanssa erittäin tärkeäksi lapsen hyvinvointia edistäväksi asiaksi.

3.2 Kehotunnekasvatus

Kehotunnekasvatus on luontainen osa varhaiskasvatusta, joka kulkee arjen toiminnoissa koko ajan mukana. Tunne- ja turvataidot tukevat lapsen kehitystä. Kehotunnekasvatukseen varhaiskasvatuksessa kuuluvat mm. tunnetaidot, kaveritaidot, oman kehon tuntemus ja turvataidot sekä erilaiset perhemuodot. Kasvattajina tuemme lapsen positiivista käsitystä itsestään ja omasta kehostaan juuri sellaisena kuin se on. Nimeämme kehon osia ja tuemme ymmärrystä jokaisen oikeuksista ja rajoista omaan kehoon. Ikätasoinen keskustelu sukupuolista, erilaisista kehoista, rajoista ja seksuaalisuudesta tukee ihmissuhteita lapsuudessa ja myöhemmin aikuisuudessa; jokainen on arvokas omana itsenään.

3.3. Sukupuolisensitiivisyys

Sukupuolisensitiivisen varhaiskasvatuksen tavoite on, että jokaisella lapsella on samat oikeudet, velvollisuudet ja mahdollisuudet sukupuolesta tai sen ilmaisusta riippumatta. On tärkeää tarjota oppimisympäristö, jossa omia taitoja ja kiinnostuksen kohteita voi kehittää ilman sukupuoleen liittyviä rajoitteita. Sukupuolisensitiivisessä varhaiskasvatuksessa osaamme myös tunnistaa sukupuoliin liittyviä stereotyyppioita ja kiinnitämme huomioita aikuisten toimitapoihin.

Kaikki oppimisympäristön mahdollisuudet ovat tarjolla kaikille lapsille. Lelut, kirjat, materiaalit, värit ja leikkitalat eivät ole riippuvaisia sukupuolinormeista. Käytössämme on leikin valintatauluja, joista jokainen voi valita haluamansa leikin; aikuisen jakaessa leikkejä kiinnitämme huomiota leikkien ja leikkikavereiden monipuolisuuteen. Päivittäistoimissa kasvattajalta saa apua ja huomiota yhtäläisesti sukupuolesta riippumatta. Kiinnitämme tietoisesti huomiota tapaamme puhua lapsista ja vältämme sukupuolittuneita tapoja lasten määrittelystä tyttöihin ja poikiin.

4. Lasten näkemys tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta varhaiskasvatuksesta

Pomarkun tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman teossa on kuultu myös lapsia ja selvitetty mitä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus merkitsee lapsille. Lapsia pyydettiin kertomaan, mitä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus heidän mielestään tarkoittaa.

Lasten mielestä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus tarkoittaa mm. seuraavia asioita

- ”lapsi samanarvoinen kuin aikuinen”
- ”ei ole väliä onko pitkä tai lyhyt”
- ”ei haittaa minkä värinen tai rotu on”
- ”vaatetus tai ikä ei haittaa”
- ”ei haittaa vaikka on jotain mistä ei itse pidä, sen voi pitää omana ajatuksena”
- ”vaatetus ja pukeutuminen ei haittaa”
- ”eri ihonvärisiä”
- ”ei oo väliä, mikä tukka tai onko silmälasit”
- ”ei väliä mikä ammatti”

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus olivat lapsille melko haastavia termejä selittää, mutta vastauksista ilmenee lasten ajatus siitä, että jokainen on arvokas omana yksilönä sellaisena kuin on.

5. Katsomuskasvatus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Katsomuskasvatus on osa yleissivistävää varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pedagogista toimintaa. Katsomuskasvatuksen tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuurisen ja katsomuksellisen identiteetin kehittymistä. (Opetushallitus)

Varhaiskasvatustalain (540/2018 § 3) mukaan jokaisella lapsella on oikeus saada valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. Edellä mainittu lapsen oikeus konkretisoituu *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018)* ja *Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014)* määrittelemässä katsomuskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksen järjestäjät vastaavat katsomuskasvatuksen toteuttamisesta, juhlien sekä uskonnollisten tilaisuuksien ja toimitusten sekä niille vaihtoehtoisen toiminnan järjestämisestä säännösten ja määräysten edellyttämällä tavalla. Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksen tavoitteena on edistää suvaitsevuutta ja moniarvoisuutta niin, että varhaiskasvatuksen katsomuskasvatus on uskonnollisesti sitouttamaton.

Lapsen ja perheen kulttuuri voi näkyä varhaiskasvatuksen arjessa erilaisina tapoina esimerkiksi juhlapäivinä tai kielessä. Varhaiskasvatuksessa eettisiä kysymyksiä käsitellään lasten kanssa arjen eri tilanteissa niin, että he voivat tuntea olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi. Lapsia ohjataan tunnistamaan tunteitaan, toimimaan ystävällisesti ja vastuullisesti sekä ratkaisemaan ristiriitatilanteita. Lasten kanssa pohditaan ystävyyttä ja toisten kunnioittamista, ilon ja pelon aiheita sekä oikean ja väärän erottamista.

Varhaiskasvatuksen työntekijät opettavat moninaisuuden kohtaamista, yhteistä tutkimista, ihmettelyä ja jakamista. He näyttävät omalla esimerkillään, mitä eettinen toiminta tarkoittaa tasa-arvoisen kohtelun, yhdenvertaisuuden, toisen kunnioittamisen, suvaitsevaisuuden, syrjinnän ehkäisyn sekä fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden näkökulmasta. Kasvattajatiimi vastaa suvaitsevaisen ilmapiirin luomisesta lapsiryhmään.

Katsomuskasvatuksessa tehdään yhteistyötä lasten huoltajien kanssa niin, että perheiden uskonnolliset ja kulttuuriset taustat ja juhlat tulevat huomioiduksi. Suomalaiset juhlatraditiot lauluineen, leikkeineen ja koristeluineen ovat osa kulttuuriperimäämme ja osa meidän toimintamme arkea.

6. Rajoitteet varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa huolehditaan jokaisen lapsen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Häirinnäksi katsotaan henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista tai tosiasiallista loukkaamista.

Varhaiskasvatuksessa lähtökohtana on, että lapsella on mahdollisuus osallistua kaikkeen toimintaan. Kaikki ihmiset nähdään samanarvoisina etnisestä taustastaan, kansallisuudestaan, fyysisistä ominaisuuksistaan tai kielestään riippumatta. Syrjinnän ennaltaehkäisyyn kiinnitetään erityistä huomiota. Ketään ei syrjitä vamman tai terveydentilan perusteella. Lasten kohtelu on yhdenvertaista ja asiallista. Jos lapsella on jokin sairaus tai vamma, lapsen huoltajan kanssa sovitaan, mitä siitä voidaan kertoa varhaiskasvatuksessa muille lapsille ja heidän huoltajilleen.

Syrjinnän tunnistaminen ja välitön puuttuminen nähdään tärkeänä ja erilaisia ajattelu- ja toimintatapoja sallitaan. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan lasten vaihtelevat taustat ja tarjotaan kokemuksia oman kielen ja kulttuurin tärkeydestä ja arvokkuudesta. Avoimella ja kunnioittavalla suhtautumisella perheisiin sekä kuuntelemalla lasten näkemyksiä ja mielipiteitä tuetaan lasten kulttuurisen identiteetin kehittymistä.

Esteettömyys tarkoittaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteutumista niin, että jokainen voi ominaisuuksistaan huolimatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Lasten leikkiympäristöt on rakennettu niin, että kaikilla on mahdollisuus osallistua leikkiin. Lelut ja muuta materiaalit ovat lasten saatavilla niin, että se mahdollistaa lasten aktiivisen toiminnan. Perushoidon tilanteet ja paikat kuten ruokailu, vessassa käynti, pukeminen ovat rakennettu ja suunniteltu niin, että kaikilla lapsilla on samanlainen mahdollisuus toimia niissä tilanteissa.

Syrjintä vakaumuksen perusteella tarkoittaa ihmisten elämänkatsomuksellisten arvojen loukkaamista. Ennakkoluuloja ehkäistään ja poistetaan tietoisuutta lisäämällä. Varhaiskasvatuksen työntekijät näyttävät omalla esimerkillään kunnioittavansa erilaisia vakaumuksia toimimalla avoimesti ja yhdenvertaisesti. Lapsille järjestetään mahdollisuuksia tutustua eri uskontojen ja vakaumusten tapoihin, kunkin omia perinteitä kunnioittain.

7. Lasten osallisuus

Jokaisen lapsen oikeus on kasvaa itsensä näköiseksi sekä kuulua yhteisöön ja yhteiskuntaan. Kukaan lapsi ei saa jäädä yksin. Aikuisen tehtävä on tunnistaa lapsen ääni ja mielipiteiden ilmaisemiseen on oltava tarjolla yhdenvertainen, syrjimätön ja turvallinen tila. Lapsen oikeus on osallistua sekä tulla kuulluksi itseä koskevilla päätöksillä, ikätasoa huomioon ottaen. Lapsen tapaa toimia, leikkiä tai oppia kunnioitetaan. Lapsen kanssa keskustellaan ja häntä kuunnellaan ja näin lapsi saa mahdollisuuden vaikuttaa asioihinsa.

Lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa jätetään tilaa lasten ideoille ja ehdotuksille. Näin lapset pääsevät myös vaikuttamaan varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun. Ryhmän opettaja vastaa toiminnan pedagogisuudesta, mutta toiminnan sisältöön tarjotaan lapsille mahdollisuus vaikuttaa.

8. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä on huomioitava avoin vuorovaikutus, perheiden moninaisuus sekä yksilölliset tarpeet. Perheille on annettava mahdollisuus kertoa heille tärkeistä asioista ilman ennakko-oletuksia. Perheet on kohdattava ja huomioitava tasapuolisesti. Hyvin suunnitellun ja toteutetun keskustelun jälkeen huoltajilla on edellytykset osallistua esim. katsomuskasvatuksen suunnitteluun. Kun perheet saavat ajantasaista ja oikeanlaista tietoa toiminnasta ja tavoitteista, he pystyvät myös arvioimaan varhaiskasvatuksen laatua.

9. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen arviointi

Varhaiskasvatuksen arjessa henkilökunta havainnoi lapsia arjen eri tilanteissa. Arjessa tehtyihin havaintoihin puututaan, mikäli tilanne sitä vaatii. Tarvittaessa tilanteisiin palataan ja niistä keskustellaan yhdessä tiimin sekä lapsiryhmän kesken. Henkilökunta tarkastelee omaa toimintaansa sekä lapsiryhmän toimintaa myös tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuus antaa palautetta joka vuotisen asiakastyytyväisyyskyselyn kautta.

Kivisillan päiväkodilla kehitetään parhaillaan varhaiskasvatuksen arviointia Valssin käyttönotolla. Ensin kartoitamme nykytilanteen, jonka jälkeen mietimme kehitysehdotuksia ja toimia, joilla kehitämme muun muassa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta omassa toiminnassamme. Perhepäivähoidon osalta Valssia kehitetään.

10. Kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatuksessa

Kivisillan päiväkodilla on kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma. Tavoitteena on luoda turvallinen kasvuympäristö, jossa kiusaamista ei pääsisi tapahtumaan. On tärkeää luoda huolehtiva ja myönteinen ilmapiiri, joka kannustaa kaikkia toimimaan yhteisesti sovittujen sääntöjen mukaan. Yksilöiden välinen kunnioitus toimii lähtökohtana ilmapiirin luomiseen.

Kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen keinoja ovat muun muassa

- Aikuisen näyttävät omalla toiminnallaan esimerkkiä lapsille toisten ihmisten kunnioittamisesta ja hyvästä vuorovaikutuksesta
- Henkilökunta havainnoi ja tunnistaa kiusaamistilanteita arjen eri tilanteissa
- Kiusaamisesta puhutaan lapsiryhmässä ja kiusaamistilanteissa asiasta keskustellaan osallisten kesken
- Lapsiryhmissä on yhteisesti sovitut säännöt, jotka ovat kaikkien tiedossa

- Jokainen lapsi pääsee osalliseksi omaa ryhmäänsä ja tulee kuulluksi sekä nähdyksi omana itsenään
- Huoltajat ovat osallisina lapsensa varhaiskasvatuksessa. Tärkeää on informaation kulku puolin ja toisin
- Henkilökunnalla on yhteinen käsitys mitä kiusaaminen on ja myös kiusaamiseen puuttumisen tulee olla systemaattista
 - Kun havaitsemme kiusaamista, keskeytämme tilanteen ja keskustelemme lasten kanssa. Tärkeää on kuulla kaikkia tilanteessa olleita osapuolia.
 - Lapsia ohjataan asettumaan myös toisen asemaan
 - Ohjaamme lasta/lapsia anteeksipyyntöön- ja antoon
 - Kiusaamistilanteen jälkeen havainnoidaan, jatkuuko vastaava toiminta ja tarvitaanko uudelleen puuttumista ja mahdollisesti ohjausta eri puuihin
 - Asiasta kerrotaan kaikkien osapuolten huoltajille vaitiolovelvollisuus huomioiden

11. Lähteet

Kivisillan päiväkodin kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma.

OPH: Opetushallitus: [Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

Pomarkun kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma: [KM_C558-20191204155043 \(pomarkku.fi\)](#)

Varhaiskasvatuslaki: [Varhaiskasvatuslaki 540/2018 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#)

Liitteet

Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, perhepäivähoito

Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, varhaiskasvatus ja esiopetus

POMARKKU

Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Pomarkun perhepäivähoito

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986

Yhdenvertaisuuslaki 2014/1325

1. Milloin ja miten selvitystä on tehty? Mitä asioita selvityksessä nousi esiin?				
kehitettävä teema	Tavoite	2. kehittämistoimenpiteet	Aikataulu, vastuhenkilö, milloin arvioidaan	3. Arvioinnin tulokset

POMARKKU

Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Pomarkun varhaiskasvatus ja esiopetus

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986

Yhdenvertaisuuslaki 2014/1325

1. Milloin ja miten selvitystä on tehty? Mitä asioita selvityksessä nousi esiin?				
kehitettävä teema	Tavoite	2. kehittämistoimenpiteet	Aikataulu, vastuuhenkilö, milloin arvioidaan	3. Arvioinnin tulokset

